

آموزش جغرافیا در کشور اتریش

ملاحظات عمومی

مدارس خصوصی اغلب مذهبی بوده و دولت ۶۰٪ هزینه‌های پرسنلی آنرا تأمین می‌نماید.

از لحاظ ساخت و سازمان آموزش قبل از دستان به عهده شهرداریها بوده و اجباری است.

آموزش پایه و اجباری از شش سالگی تا پانزده سالگی است. از سال یستم تحصیل دانش‌آموزان یا به مدارس ۵ ساله عمومی (حز) تحصیلات اجباری) هدایت می‌شوند و یا روانه مدارس سه گانه متوسطه زیر می‌گردند:

۱- متوسطه کلاسیک (زیمنازیوم) ^۱

۲- مدارس متوسطه عمومی

۳- مدارس متوسطه خانه‌داری برای دختران

بعد از آموزش پایه مدارس حرفه‌ای، فنی، بازرگانی و حرف برای علاقمندان وجود دارد.

وزارت آموزش و پرورش و هنر دولت فدرال اتریش مسئولیت تدوین برنامه‌های درسی و روشهای تربیتی را بر عهده دارد، اما

هدفهای کلی آموزش و پرورش در اتریش به صورت زیر بیان شده است:

پرورش استعدادهای نهفته کلیه شهروندان بر پایه ارزشهای اخلاقی، مذهبی و اجتماعی، بالا بردن سطح آگاهی، بصیرت و شناخت جوانان، ایجاد حس مسئولیت، احترام به حقوق دیگران، ایجاد روح برابری، آزادی و ایجاد روح مشارکت در زندگی فرهنگی و اقتصادی اتریش، اروپا و جهان.

مدیریت نظام آموزشی اتریش به عهده «وزارت آموزش و پرورش و هنر» دولت فدرال است. شوراهای آموزشی مناطق و شهرداریها، مسئولیت آموزشی استان را بر عهده دارند.

هزینه‌های مؤسسات آموزشی فدرال به وسیله دولت فدرال و هزینه‌های مؤسسات آموزشی ایالتها به وسیله مقامات ایالتی و شهرداریها تأمین می‌گردد. تأمین حقوق کادر آموزشی به عهده دولت فدرال است اما مقامات ایالتی، دولت را در این امر یاری می‌دهند.

معلمی در انتخاب روش آموزش آزادند. مواد درسی آموزش عمومی عبارتند از:

علوم دینی، زبان آلمانی، تاریخ، جامعه‌شناسی، جغرافیا، اقتصاد، ریاضیات، زیست‌شناسی، فیزیک، شیمی، کارهای دستی، اسدگی، مقدمات فلسفه، موسیقی، هنر و ورزش.

در مدارس متوسطه آموزش یک‌رمان خارجه و زبان لاتینی اجباری است.

ساخت نظام آموزشی اتریش به شکل زیر می‌باشد

سابقه تدریس جغرافیا در اتریش

از سال ۱۸۴۵ میلادی تاکنون جغرافیا به عنوان یکی از مواد درسی جداگانه، در اتریش تدریس می‌گردد. در سال ۱۸۵۱ کرسی خاص جغرافیا در دانشگاه وین تشکیل شد و در سال ۱۸۵۵ کرسی دیگری بدان افزوده شد. یکی از این کرسی‌ها مختص تدریس جغرافیای طبیعی و دیگری برای جغرافیای انسانی بود.

در نیمه دوم قرن نوزدهم کرسی‌های جدید دیگری برای تدریس جغرافیا در دانشگاه‌های گراز^۱ و انس بریوگ^۲ افتتاح شدند و در سال ۱۹۶۳ در دانشگاه جدیدالناسس سالزبورگ^۳ نیز کرسی جغرافیا تأسیس گردید.

در کالج آموزش عالی بازرگانی وین جز دو کرسی برای جغرافیا اختصاص داده شده که در حال حاضر مجموعاً ۶ کرسی عادی^۴ و ۵ کرسی فوق‌العاده در ۵ دانشگاه این کشور برای آموزش جغرافیا وجود دارد.

کرسی‌های مذکور اغلب به وسیله استادانی اشغال می‌شد که دارای مهارت‌های فوق‌العاده در دانش جغرافیا بوده و از امپراطوری قدیمی اتریش، مجارستان و یا از سوئیس و آلمان گذشته آمده بودند.

از نخستین استادان مشهور جغرافیا در اتریش باید «فریدریش-سمونی»^۵ را نام برد. وی مطالعات خویش را در هیدروگرافی، بحال‌شناسی، مناطق کارستی و اقلیم‌شناسی کوهستانهای مرتفع به پایان برده بود و به تحقیقات و علوم عشق می‌ورزید.

جانشینان وی آلبرخت بک^۶ و ادوارد بروکتر^۷ بودند. آنان شاگردانی تربیت کردند که تحقیقات آنان را در اتریش، اروپای مرکزی و حتی ماوراء بحار ادامه دادند.

دومین کرسی جغرافیا که در سال ۱۸۸۵ تأسیس گردید عمدتاً "برجغرافیای تاریخی و سیاسی تأکید می‌نمود. وجود دو کرسی برای جغرافیا (به جز وین، برلین فقط دارای دو کرسی جغرافیا بود) مدتها یک پدیده، بی‌همتا شمار می‌آمد و کرسی جغرافیای تاریخی و سیاسی کم‌کم به صورت یک سنت دیرپا درآمد. در آغاز این کرسی، کرسی توپوگرافی با گرایش تاریخی و زبان‌شناسی بود که

استادان بی‌ظبری مثل برونسور اوزن اوپرها^۸ آرا اشغال کرده بودند. اسناد مذکور در محام انگلیسی-آمریکایی معروف بود و مدتهای متفاوتی کرسی مذکور را اداره می‌کرد. بعد از سالها این کرسی توسعه پیدا کرد و به شکل یک کرسی جغرافیای اساسی مدرن درآمد.

یکی از گرایش‌های فعال در جغرافیای اتریش مطالعه محیط شهری است که به وسیله انسان مورد استفاده قرار می‌گیرد. این گرایش در آغاز قرن بیستم به وسیله هوگو هاسسگر^۹ در کتاب "جغرافیای بشر" مطرح گردید و بدین وسیله بین مطالعه شهر و برنامه‌ریزی شهری اتصال برقرار ساخت. جامعه امروز بر این اصل معتقد است که هستی او بستگی به تطبیق احتیاجات خویش با محیط طبیعی دارد.

کرسی‌های جغرافیا در اتریش در صدوسی سال گذشته و در حال حاضر به وسیله محققان مشهوری اشغال گردیده که معتقدند جغرافیا دارای وضعیتی خاص در بین علوم است و باید آرا بر اساس سنتهای دیرپا در مدارس به دانش‌آموزان آموخت.

جغرافیا از آغاز قرن هجدهم به عنوان موضوع جداگانه‌ای در کالج‌های بیارست‌ها^{۱۱} تدریس می‌شد و یا در کالج‌های فنی سنت‌یکت‌ها^{۱۲} همراه با سایر مواد درسی آموخته می‌شد. قرن هجدهم و آغاز قرن نوزدهم شاهد بی‌تفاوتی فابل توجه در آموزش ریاضیات و علوم بوده و بعد از سال ۱۸۴۸ این موضوعات کمابیش با فلسفه و تاریخ ارزش یکسانی در آموزش پیدا کردند و بنابراین آموزش جغرافیا عمومیت بیشتری پیدا کرد.

آموزش کنونی جغرافیا در اتریش

بر اساس قانون آموزش سال ۱۹۶۲، مدارس برنامه آموزشی مصوبه دولتی را باید اجرا نمایند.

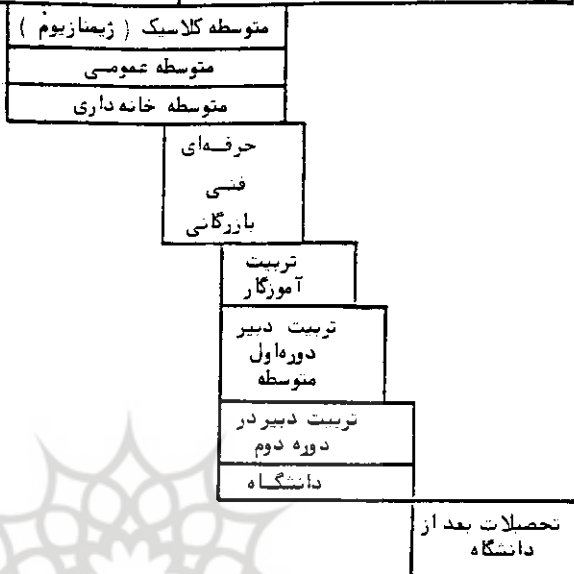
برنامه آموزشی جغرافیا برای کلاس‌های سوم و چهارم ابتدایی (دانش‌آموزان هشت و نه ساله)، آموزش جغرافیای وطن به صورت عملی و دروس مشاهده‌ای^{۱۳} است. آموختن مطالبی در مورد شهر محل سکونت و محیط اطراف آن و کشور موطن دانش‌آموز، وی را قادر می‌سازد تا زندگی را در کشور خویش با بیانی واضح، توضیح دهد. در صورتیکه دانش‌آموز قصد ادامه تحصیلات داشته باشد، اصول و مفاهیمی که در این کلاسها به وی آموخته می‌شود سودمند خواهد بود. علاوه بر این دانش‌آموزان عملاً با کشور خویش آشنایی پیدا می‌کنند ولی به هر حال آموزش دقیق جغرافیای وطن، مربوط به کار مدرسه ابتدایی نیست.

موضوعات زیر که هرکس در زندگی روزمره خویش با آن روبروست، بخشی از آموزش عمومی را در اتریش تشکیل می‌دهد:

فصول و جشنواره‌ها، احتیاجات فرهنگی انسان، مناطق با ویژگیهای خاص (جنگل‌ها و کوهها و غیره)، موضوعاتی با اهداف

ساخت نظام آموزشی اتریش

سن	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	
مرحله			۱		۲						۳			۴			۴								
دوره	کودستان		ابتدائی ۱		آموزش عمومی ۲						۳			۴			۵			۶			۷		
	آموزش قبل از دبستان		آموزش اجباری						آموزش اجباری			تحصیلات بعد از آموزش اجباری													

حقیقی (دبیرستان نویں) ذکر می‌کند .
 جغرافیا و اقتصاد در دبیرستان‌های اتریش بی‌شمار نزدیکی با یکدیگر دارند .
 اهداف آموزش جغرافیا و اقتصاد در اتریش آن است که دانش آموز به اندازه‌ای با علم ثنوری و عملی آشنایی پیدا کند که بتواند به شرایط طبیعی ، اجتماعی ، فرهنگی و اقتصادی‌ای را که با آن سروکار دارد آگاهی یافته و بیوستگی آنها را با یکدیگر درک نماید .
 دانش آموز باید از طرفی ارتباطات بین کشور خویش و سایر کشورها و قاره‌ها را در نظر گیرد و از سوی دیگر جایگاه فرهنگی و طبیعی این کشورها را درک کند .

آموزش جغرافیا بدون آنکه سعی داشته باشد جهان را تماما " به دانش آموز معرفی کند باید به وی کمک کند تا ویژگیهایی را که بیشتر منگی بر طبیعت می‌باشد . مد نظر قرار داده و آنها را فهرست وار دسته بندی نماید .

آموزش جغرافیا و اقتصاد دانش آموز را قادر به درک این مطلب می‌کند که اگرچه بشر به زمین وابسته است ، با این حال وی قدرت چیره شدن بر زمین را دارا است . جغرافیا به دانش آموز نشان خواهد داد که ارتباطات نزدیکی بین بشر و سطح زمین وجود دارد و اقتصاد به دانش آموز می‌فهماند که آزادی بشر در بهره برداری از زمین تا هنگامی امکان پذیر است که وی بر مسئولیت

آموزشی (آموزش بهداشت ، آموزش خانه داری ، مقدمات آشنایی با فواین راهنمایی و رانندگی) .

از میان موضوعات فوق که در زندگی انسان امروز با آنها سرو کار دارد ، مفاهیمی انتخاب می‌شود که اساس آموزش‌های بعدی را تشکیل می‌دهند . مثلا " : مفاهیم جغرافیای اقتصادی ، تاریخ ، جامعه‌شناسی و مفاهیم علمی دیگر .

اساسی‌ترین موضوعاتی که در کلاس‌های جغرافیا مطالعه می‌شوند شهر و کشوری می‌باشند که فرد در آن زندگی می‌کند . بعد از آن موقعیت مکانی ، مناظر تاریخی و مشاهده حرکات ظاهری ستارگان می‌باشند . مفاهیم اقتصادی زیر نیز مورد مطالعه قرار می‌گیرند :

تولید اولیه (کشاورزی ، معدن و غیره) ، صنایع و پیشه و هنر ، تجارت ، ارتباطات و احتیاجات مصرفی (به ویژه مسکن و غذا و لباس) . مطالعات مذکور سایرایی ارتباط متقابل بشر را با طبیعت آنگار می‌سازد و تحریر و تحلیل‌های کمی و ریاضی مطالعات اقتصادی و جغرافیایی را کامل می‌سازد .

آموزش جغرافیا به شکل فوق (و اقتصاد) تا دوره " دبیرستان آغاز می‌شود (مثلا " پنجمین سال مدرسه در سن ده سالگی) و سپس برنامه درسی جغرافیا برای تمام مدارس به صورت مشابه درمی‌آید (ده ساله تا چهارده ساله) . به عنوان مثال ، اساس آموزش جغرافیا را در دبیرستان کلاسیک (زیمنازیوم) و زیمنازیوم

حوسب واقف باشند. این هدف آموزش جغرافیا و اقتصاد است. صفا " دانش آموز باید بتواند بین جغرافیا و سایر مواد درسی که می آموزد ارتباط برقرار سازد.

.. دانش آموز باید دو مطلب را با یکدیگر مد نظر قرار دهد: از ظرفی باید کشور خویش را از نظر جهانی ببیند و از سوی دیگر به جهان از نقطه نظر محلی بنگرد. .

اطلاعات عملی و نظری از جغرافیا و اقتصاد باید به استفاده این علوم در زندگی منحصر نمود و در رشد شخصیت دانش آموز کمک کند. سارایی وی قادر به ساخت مردم و سرمایه های دوردست، معدن ها و واسطی زندگی اقتصادی ملل به موقعیت جغرافیایی و رسته ضعیفی می گردد.

معلم جغرافیا وظیفه بررسی را اساس تفسیح دانش آموز برای برانگیختن تعصب وی نسبت به جهان قرار می دهد. قدرشایی و تنقید به مذهب و مردم سرزمین خویش باید اساس احترام دانش آموز نسبت به مردم سایر نواحی جهان باشد.

جغرافیا و اقتصاد بر حلقه های علم و هنر پلی می سازد و به ما می آموزد که بین روش های مختلفی که علوم از آن بهره می جویند فلسفی برقرار داریم. مثلا " اغلب علوم از روش محاسبه و اندازه گیری استفاده می کنند و هنرها با ترکیب و اظهار نظر همراهند. این یکی از مهمترین وظایف آموزشی است که رویاروی معلم جغرافیا و اقتصاد قرار گرفته است.

.. معلم جغرافیا فوق همه اشیا باید نشان دهد که بشر چگونه به عوامل محیط زندگی خویش وابسته است و با چه وسائلی می تواند از این فصول استفاده کرده، رفتار خود را تنظیم نماید. .

از میان موضوعاتی که به دقت انتخاب شده و به دانش آموزان آموخته می شود، آفرینش و کشورهای اروپایی می باشد زیرا آنها دارای ویژگیهای جغرافیایی و اقتصادی خاصی هستند که دانش آموز باید به منظور مفهوم شدن دقیق اروپا، با آنها آشنا گردد. علاوه بر این دانش آموز درباره اصول اساسی ساخت و ارتباطات اقتصادی مطالبی را فرا می گیرد.

در کلاسهای باثین متوسطه جبهه عمومی قاره ها به جز اروپا تدریس می گردد و جبهه طبیعی، جمعیت، اقتصاد و دولت هایی را که در سایر قاره ها وجود دارد می خواند و بدین ترتیب جبهه کره زمینی کاملا ترسیم می گردد.

کارهای عملی که در این سالها انجام می گیرد شامل تفسیر عکس و آموزش نقشه خوانی موضوعی و استفاده از آنها در مطالعات صحرائی است. علاوه بر این در زمینه اصول اساسی جغرافیا، شکل و ابعاد زمین، انقلابین و اعتدالین و اجرام آسمانی مطالبی آموخته می شود. دانش آموز باید در سالهای اول متوسطه درباره ارتباطات میان اقلیم و موقعیت خورشید و اشراش اقلیم در اجتماعات گیاهی و حیوانی و انسان اطلاعاتی کسب نماید.

در کلاسهای بالاتر آموزش عمومی متوسطه (دانش آموزان سن ۱۴ تا ۱۹ سال) فقط روش مطالب درسی مدارس جدید ارائه شده است. به هر حال مطالبی که در این سالها ارائه می شود با دروس سال آخر متوسطه متناسبی ندارند.

اصل عمومی و بنیادار در آموزش متوسطه آفرینش این است که موضوعاتی که درهنگ عمومی را تشکیل می دهند در دو مقطع آموزشی تکرار گردند. سایرین موضوعات درسی دو بار تدریس می شوند اما از دو نقطه نظر متفاوت. بدین وسیله اطمینان حاصل می شود که دانش آموزی که بعد از مرحله اول متوسطه ترک تحصیل می کند، درباره فرهنگ عمومی مطالبی آموخته اند. مطالبی که در مرحله دوم آموزش متوسطه مطرح می شوند، گسترده تر از مطالب مرحله اول می باشند.

هدف از آموزش جغرافیا در مرحله دوم آموزش متوسطه مثل سایر مواد درسی آن است که: آموزش و مطالعات سب توسعه فکر مسل جوان شود و ایده های صحیحی مبتنی بر اصول اخلاقی و مذهبی و ارزش های اجتماعی در آنها شکل گیرد.

آموزش جغرافیا هر چیز را به خدمت می گیرد تا بخشی از فرهنگ عمومی را دانش آموزان فرا گرفته و آنان را تشویق نماید از طریق کوشش شخصی علم را کسب کنند.

تأکید بر ارزش های اخلاقی در زندگی اقتصادی و برانگیختن تنقید به مذهب و ایجاد روابط حسنه بین ملل، تشریح رفتار طبیعی و تأکید بر احتیاج به محظی توأم با سلامتی محرر به تشکیل ایده های صحیح در دانش آموز می شود.

طرح مصوب آموزش جغرافیا در آفرینش، اهداف آموزشی زیر را در بر می گیرد:

" جغرافیای ناحیه ای آفرینش و کشورهای بزرگ جهان با توجه به ارتباطات بین بدیده های جغرافیایی. . " آشنایی با اقتصاد و جوامع و مسائل سیاسی دنیای امروز، آشنایی با مفاهیم اقتصادی و جغرافیایی از طریق آموزش تعلیمات مدنی و بر اساس حقایق جغرافیایی. .

در پایان مرحله آموزش متوسطه عمومی، اطلاعات عملی و نظری جغرافیایی به ادراک کلی و عمومی جهان و تمدن ها منحصر می گردد و برای حصول به این مقصود از وسائل کمک آموزشی قابل دسترس مثل کتب، تصاویر، اطلس ها، بریده روزنامه ها، مجلات، فیلم ها و رادیو و تلویزیون استفاده می شود.

معلم جغرافیا امکان استفاده از وسائل کمک آموزشی را دارد در حالیکه معلمین سایر مواد آموزشی، چنین امکاناتی را در دسترس ندارند.

در تدریس جغرافیای ناحیه ای از اصول اولیه اقتصادی استفاده می شود و در این مطالعات، اقتصاد به عنوان یک احتیاج درجهان امروز، با توجه به سن دانش آموزان مطرح و آموخته می شود و آراء

و عقاید اقتصادی در تمام سطوح مطابق با دانش آموزان تنظیم می‌گردد.

از آنجایی که برای دروس مختلف مرحله دوم آموزش متوسطه فقط یک سرفصل ارائه شده است، بنابراین معلم جغرافیا می‌تواند آزادی عمل بیشتری داشته و شیوه تدریس و موادی که تدریس می‌کند به صورت انتخابی اقدام نماید.

آموزش جغرافیا در کلاس‌های سیم شامل موارد زیر است: تدریس خلاصه جغرافیای کشورهای مختلف آسیایی و آفریقایی در چهارچوب جغرافیای منطقه‌ای، مرور، آشنایی و گسترش اصول عمومی جغرافیا و اقتصاد، مسائل اقتصادی و سیاسی امروز در قاره‌های آسیا و آفریقا، نتیجه‌گیری در مورد رشد مراکز مهم دو قاره مذکور، اهمیت اقیانوسها.

موارد لازم برای جغرافیای کلاس‌های ششم عبارتند از: تدریس جغرافیای جمهوری‌های مختلف اتحاد شوروی، شمال و جنوب آمریکا، استرالیا و اقیانوسیه در چهارچوب جغرافیای ناحیه‌ای و توجه به مسائل اقتصادی و سیاسی امروز این کشورها، نتیجه‌گیری در مورد رشد مراکز مهم، نواحی و قاره‌های مذکور.

فصول آموزش جغرافیا در کلاس‌های هفتم عبارتند از: یک بررسی جغرافیای طبیعی، جغرافیای اروپا به صورت دقیق (با استثنای اتریش و اتحاد شوروی) و با توجه به ساخت اجتماعی، اقتصادی واحدهای مختلف اروپا، تجزیه و تحلیل در مورد بهره‌برداری بشر از محیط طبیعی اروپا و اثرات آن.

جغرافیا در کلاس‌های هشتم بر جغرافیای اتریش متکی است و با استفاده از جغرافیای اتریش که در کلاس‌های اول و چهارم تدریس شده، در این کلاس بیشتر بر مثالهای کاربردی تکیه می‌شود و با حداکثر استفاده از نقشه‌های قابل دسترسی، اسلایدها، فیلم‌ها و ترسیم و ارائه موبوگرافی‌هایی در مورد زمین‌شناسی، اقلیم، جغرافیای گیاهی اتریش تدریس می‌گردد. ویژگیهای متفاوت نواحی طبیعی و پراکندگی آنها در استانهای اتریش، فرهنگ امروزی و موقعیت اقتصادی اتریش با توجه به شرایط جغرافیایی و تاریخی قسمتهایی از جغرافیای اتریش را در کلاس هشتم تشکیل می‌دهد و بر اساس رشته‌های مختلف اقتصادی و یا تولید ملی، مطالعه عمیقی در ساخت، مسائل و روند اقتصاد اتریش صورت می‌گیرد و در این راه از کمک آمار، مطالعه، جریانات اقتصاد ملی مثل تراز تجاری، تراز پرداختها و خدمات و برآز کلی، تا سطح قیمت‌ها و دستمزدها، سوددهی، رقابت، مطالبی اساسی درباره پول و سیاست بودجه و غیره بهره می‌جوید.

در کلاس‌های نهم آموزش جغرافیا با تاریخ و علوم اجتماعی همراه است. هدف تدریس این مواد درسی به صورت تلفیقی آن است که از تحولات تاریخی و روابط متقابل بین مسائل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی دولت، تفهیم عمیق‌تری صورت گیرد.

یادداشتها

- 1- *Gymnasium.*
- 2- *Graz.*
- 3- *Innsbruck.*
- 4- *Salzburg.*
- 5- *Ordentliche Lehrkanzeln.*
- 6- *Friedrich Simony.*
- 7- *Albrecht Penck.*
- 8- *Eduard Brückner.*
- 9- *Eugen Oberhummer.*
- 10- *Hugo Hassinger.*
- ۱۱- پیاریست‌ها (*Piarists*) مؤسسات آموزش متوسطه بودند که در اوایل قرن هجدهم میلادی در رم تأسیس شده بودند.
- ۱۲- بندیکت‌ها (*Benedictine*) پیروان بندیکت مقدس (*St. Benedict of Nursia*) پدر رهبانیت در غرب و پایه‌گذار صومعه‌ها.
- این پیروان تمامی عمر خویش را وقف آموزش و پرورش و ادبیات می‌کنند و در دیرها اقامت می‌نمایند.
- 13- *Heimat-und Naturkunde.*

منابع

۱ - .. راهنمای بین‌المللی نظامهای آموزشی .. دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی و تألیف کتابهای درسی، تهران (۱۳۶۱)، ص ۴-۲۳۲.

- 2- *Marchant, E.C., The Teaching of Geography at school Level. " Council of Europe, Harrap & co. Ltd. London (1971) , PP 40 ~ 46.*
- 3- *Webster's New International Dictionary, 2th Ed. G & C. Merriam Company Pub. (Mass. U.S.A.). 1954. PP. 252, 1854.*